

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 374/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Babjak, s.r.o., Zvonárska 8, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 67Ek/351/2022 z 20. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia v časti výroku o zamietnutí zvyšnej časti návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie, o zamietnutí jeho sťažnosti a výroku o náhrade trov konania. Navrhuje napadnuté uznesenie v uvedenom rozsahu zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom exekučného konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 67Ek/351/2022, v ktorom má postavenie povinného. Bývalá manželka sťažovateľa (oprávnená) podala návrh na začatie exekúcie vymožením nepenažného plnenia (povinnosti sťažovateľa zdržať sa úkonov smerujúcich k odpojeniu alebo blokovaniu dodávky vody a plynu do rodinného domu na [REDAKOVANÉ] na základe uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 12C/26/2017 z 27. septembra 2019 o nariadení neodkladného opatrenia. Okresný súd Košice I vychádzal z toho, že sťažovateľ požiadal o odpojenie uvedených médií, čím mal zneužiť svoje postavenie jedného z manželov, s ktorým boli uzatvorené zmluvy o dodávkach vody, elektriny a plynu. Podľa oprávnenej sťažovateľ uložенú povinnosť porušil tým,

že prestal uhrádzať platby za vodu a plyn. V priebehu exekučného konania došlo aj k prepisu plynu, preto sťažovateľ je len odberateľom vody.

3. Sťažovateľ podal návrh na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku z dôvodu, že neuhrádzaním platieb za médiá neporušuje neodkladné opatrenie (povinnosť zdržať sa úkonov smerujúcich k odpojeniu alebo blokovaniu dodávky vody a plynu do rodinného domu). V predmetnom dome nebýva, žije v ňom oprávnená s maloletou dcérou. S oprávnenou je rozvedený a nemá voči nej vyživovaciu povinnosť. Vyživovaciu povinnosť voči maloletej dcére si riadne plní. Neodkladným opatrením mu nevznikla povinnosť uhrádzať médiá v rodinnom dome.

4. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka z 30. novembra 2022 návrh na zastavenie exekúcie zamietol. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením sudcu tak, že uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom zmenil tak, že exekúciu v časti povinnosti zdržať sa úkonov smerujúcich k odpojeniu alebo blokovaniu dodávky plynu do predmetného rodinného domu zastavil a vo zvyšnej časti návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie, ako aj jeho sťažnosť zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

4.1. Podľa okresného súdu povinnosť uložená sťažovateľovi exekučným titulom môže byť porušená rôznymi spôsobmi, faktickým narušením prívodu vody, elektriny, plynu alebo v právnej rovine výkonom takých úkonov (vrátane neplnenia si zmluvnej povinnosti uhrádzať platby za dodávku médií), ktorých výsledkom by bolo odpojenie predmetného rodinného domu ako odberného miesta. Mal za to, že súd v základnom konaní vylúčil akúkoľvek aktivitu sťažovateľa, ktorá by viedla k ohrozeniu dodávky médií do daného rodinného domu. Okresný súd uzavrel, že neuhrádzanie mesačných dávok predstavuje porušenie povinnosti uloženej exekučným titulom, keďže môže viesť k odpojeniu takéhoto odberného miesta, čím sa nepochybne navodzuje stav, ktorý odporuje výroku exekučného titulu. Úvahy sťažovateľa o povinnosti oprávnenej realizovať úhrady za odberné miesto nepovažoval za dôvodné, keďže v zmluvných vzťahoch s dodávateľmi vystupuje práve on ako odberateľ.

4.2. Okresný súd však zohľadnil zmenu skutkového stavu, keď Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 6Co/34/2023 z 27. marca 2023 zrušil neodkladné opatrenie vo výroku, ktorým bolo sťažovateľovi uložené, aby sa zdržal úkonov smerujúcich k odpojeniu alebo blokovaniu dodávky plynu do rodinného domu, a exekúciu v tejto časti zastavil.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ napáda predmetné uznesenie okresného súdu z dôvodu arbitrárnosti jeho odôvodnenia. V sťažnostnej argumentácii, rovnako ako v návrhu na zastavenie exekúcie a v sťažnosti zdôrazňuje, že neuhradením mesačných platieb za vodu a plyn neporušuje povinnosť, ktorá mu bola uložená neodkladným opatrením. Okresný súd správne identifikoval účel nariadeného neodkladného opatrenia, a to zabezpečenie základných životných potrieb oprávnenej a detí, no podľa sťažovateľa nesprávne rozhodol, že do množiny úkonov, ktorých sa má zdržať, patrí aj neuhrádzanie platieb za predmetné médiá. Podľa názoru sťažovateľa sa má podľa neodkladného opatrenia zdržať iba tých úkonov, pri ktorých by zneužíval svoje postavenie jedného z manželov a spoluvlastníkov rodinného domu, s ktorým boli uzatvorené zmluvy o dodávkach

médií. Požiadat' o ich odpojenie mohol skutočne iba sťažovateľ, platiť mesačné úhrady môže však aj oprávnená. Podľa sťažovateľa práve oprávnená zneužíva postavenie jedného z manželov a spoluvlastníkom domu, s ktorým neboli uzatvorené zmluvy o dodávkach vody, tým, že v dome žije a napriek tomu neplatí za vodu, ktorú spotrebuje. Iba tento výklad toho, čo spadá pod povinnosť zdržať sa úkonov smerujúcich k odpojeniu dodávok vody, je podľa sťažovateľa ústavne akceptovateľný. Výklad, ku ktorému sa priklonil okresný súd (neplatením dochádza k odpojeniu), považuje za príliš formalistický, nespravodlivý a svojvoľný. Sťažovateľa nemožno nútiť, aby platil za niečo, čo nevyužíva. V mesačnom výživnom na maloletú dcéru je podľa jeho názoru zahrnutý aj výdavok na bývanie, a nie je dôvod, aby ho uhradil duplicitne. V ďalšom sťažovateľ polemizuje so závermi krajského súdu v konaní o návrhu sťažovateľa na zrušenie neodkladného opatrenia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu v časti, v ktorej zamietol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie a jeho sťažnosť. Sťažovateľ nesúhlasí s výkladom toho, čo spadá pod povinnosť zdržať sa úkonov smerujúcich k odpojeniu dodávok vody.

7. Na základe doterajšej judikatúry ústavného súdu je potrebné konštatovať, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie. Aj vo výkone rozhodnutia alebo v súdnej exekúcii sa musí každému zaručiť prístup k súdnej ochrane, ak splní predpoklady ustanovené zákonom. K naplneniu záruk na prístup k súdnej ochrane dochádza až vtedy, keď uplatnené právo je efektívne vykonané. Efektívnosť výkonu tohto základného práva vyžaduje, aby všeobecný súd konal objektívne, vylúčil náhodné alebo svojvoľné uplatnenie zákonných možností na rozhodnutie, a ak prijme konečné rozhodnutie, vychádzal z toho, čo objektívne zistil. Preto pri postupe všeobecných súdov treba dbať na to, aby účastníkom exekučného konania zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane v exekučnom konaní, ktorý nie je diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností (porov. I. ÚS 214/2023).

8. Vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľa je potrebné tiež pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných

slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd.

9. Tieto východiská bol povinný okresný súd dodržiavať a premietnuť ich do odôvodnenia napadnutého uznesenia. Úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti bolo preto posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či nie je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená. Len pre doplnenie ústavný súd dodáva, že v uvedenom konaní nie je jeho úlohou nahrádzať právny názor okresného súdu svojím vlastným, ale posúdiť, či odôvodnenie podané okresným súdom v danej veci v napadnutom uznesení obstojí v skúške jeho ústavnoprávnej udržateľnosti.

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu (pozri bod 4.1. tohto uznesenia) ústavný súd musí uviesť, že okresný súd sa vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorá bola pre konanie o jeho návrhu na zastavenie exekúcie a následnej sťažnosti právne relevantná. Pre záver o nenaplnení dôvodu na zastavenie exekúcie podľa § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku v okolnostiach prejednávanej veci pritom malo podstatný význam, či neuhrádzanie platieb za vodu a plyn (následne už len za vodu) možno považovať za úkon smerujúci k odpojeniu alebo blokovaniu dodávok médií do predmetného rodinného domu, ktorých sa mal sťažovateľ v zmysle exekučného titulu – neodkladného opatrenia, zdržať.

11. Ústavný súd už vyslovil požiadavku, že je úlohou exekučného súdu, aby vykonal dokazovanie tak, aby dostatočne zistil skutkový stav a z neho vyvodil záver o tom, či sťažovateľ porušuje povinnosť uloženú mu neodkladným opatrením. S tým súvisí požiadavka na samotný výrok exekučného titulu, keďže všeobecne deklarované práva oprávneného bez vyjadrenia povinnosti sťažovateľa by neboli spôsobilé byť predmetom exekúcie (III. ÚS 48/2023).

12. Pre materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu je nevyhnutné jasné a určité vymedzenie uloženej povinnosti. Pod určitosťou nepeňažného plnenia sa rozumie jeho vymedzenie, ktoré umožňuje 1. jednoznačné identifikovanie obsahu plnenia a 2. jednoznačné posúdenie skutočnosti, kedy je povinnosť splnená (porov. Molnár, P. *Nepenažná exekúcia*. Bratislava : C. H. Beck, 2016. s. 30.).

13. Ústavný súd nepovažoval právne závery okresného súdu za svojvoľné či arbitrárne. Výrok exekučného titulu obsahuje povinnosť (zdržať sa špecifikovaných úkonov) uloženú sťažovateľovi a skutočnosť, že sťažovateľ prestal uhrádzať platby za médiá, ktorú ako dôvod podania návrhu na začatie exekúcie označila oprávnená, nebola medzi účastníkmi exekučného konania sporná. Okresný súd pritom dospel k záveru, že aj neuhrádzaním platieb za médiá sťažovateľom, ktorý je ako jediný zmluvnou stranou zmlúv s dodávateľmi, môže dôjsť k odpojeniu médií, a teda k zmareniu účelu neodkladného opatrenia.

14. Ústavný súd pripúšťa, že okresný súd zaujal k predmetnej otázke značne rozširujúci prístup. K prikloneniu sa k jeho ústavnej udržateľnosti však „zvádza“ bod 24 exekučného titulu, z ktorého je zrejmé, že pod pojmom úkony smerujúce k odpojeniu alebo blokovaniu dodávok médií do predmetného rodinného domu je potrebné chápať akékoľvek úkony smerujúce k odpojeniu alebo blokovaniu dodávok médií, nielen podanie žiadosti o prerušenie dodávok, prípadne žiadosti o ukončenie odberu.

15. V okolnostiach prejednávanej veci zároveň nemožno opomenúť, že samotnou opodstatnenosťou ďalšieho trvania exekučného titulu – neodkladného opatrenia, sa zaoberali všeobecné súdy konajúce o návrhu sťažovateľa na jeho zrušenie, so záverom o neosvedčení skutočností, ktoré by boli spôsobilé privodiť jeho zrušenie. Krajský súd pripomenul, že sťažovateľ je stále v zmluvnom vzťahu s dodávateľom vody, v dôsledku čoho môže vykonať úkony smerujúce k jej odpojeniu alebo blokovaniu jej dodávky. Úlohou exekučného konania pritom nie je a nemôže byť vecné rozhodovanie o hmotnoprávnom nároku, ktorý bol priznaný exekučným titulom. Právo medzi stranami sporu súd nachádza a existenciu či neexistenciu subjektívneho práva judikuje v základnom konaní, v exekučnom konaní orgány ochrany práva (súdny exekútor a exekučný súd) už „len“ poskytujú ochranu judikovanému právu.

16. Na základe uvedeného je ústavný súd toho názoru, že argumentácia okresného súdu vzťahujúca sa na dôvodnosť zamietnutia návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie a jeho sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom v namietanej časti zodpovedá príslušným ustanoveniam Exekučného poriadku. Z namietaného uznesenia okresného súdu nevyplýva ani svojvôľa alebo taká interpretácia vo veci aplikovaných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

17. Ústavný súd preto konštatuje, že v odôvodnení napadnutého uznesenia nevzhliadol nedostatky, ktoré by ho oprávňovali k vysloveniu záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2024

Miloš Maďar
predseda senátu